

DOI: 10.33310/2518-7813-2019-66-3-262-268

УДК 378:355+613 014

Ольга ШОВКОПЛЯС

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка, м. Глухів, Україна
e-mail: skarletolaa@gmail.com*

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ДОШКІЛЬНИКАМИ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА ЗАРУБІЖНІЙ ОСВІТНІЙ ТЕОРІЇ Й ПРАКТИЦІ

У статті проаналізовано сучасний стан дослідження проблеми формування готовності майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності з дошкільниками у вітчизняній та зарубіжній освітній теорії й практиці. Здійснено дефінітивний аналіз основних понять: «готовність», «готовність до діяльності», «професійна готовність», «здоров'язбережувальна діяльність», «компетентність».

Формування готовності майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності з дошкільниками розглядається як професійна підготовка у вищій школі, мета якої полягає в набутті майбутніми вихователями певного рівня спеціальних педагогічних знань, умінь і навичок, розвитку педагогічних здібностей, особистісних професійних якостей, які на ґрунті стійкої педагогічної мотивації дозволять їм забезпечити формування у дітей дошкільного віку здоров'язбережувальної компетентності.

Ключові слова: готовність, готовність до діяльності, компетентність, майбутні вихователі, здоров'язбережувальна діяльність, здоров'язбережувальна компетентність, діти дошкільного віку.

Здоров'я – найвища цінність людського життя, провідний чинник благополуччя, економічного та культурного розвитку суспільства. Загострення сьогоденних та майбутніх протиріч може призвести в перспективі до катастрофічних наслідків. Тому питання, пов'язані з покращенням та збереженням здоров'я людини залишаються актуальними і знаходять своє розв'язання у наукових дослідженнях різного рівня.

Сприяння здоров'ю та здоровому способу життя визначене на рівні законодавства України як один з основних напрямів державної політики охорони здоров'я і освіти. З метою розв'язання цієї проблеми прийнято низку документів: «Національну програму патріотичного виховання населення, формування здорового способу життя, розвитку духовності та зміцнення моральних засад суспільства»; програму «Діти України»; «Про Концепцію розвитку охорони здоров'я населення України»; Постанову «Про затвердження комплексної програми «Здоров'я нації»; Цільову комплексну програму «Фізичне виховання – здоров'я нації»; «Про впровадження додаткових заходів щодо запобігання поширенню наркоманії серед дітей, учнівської та студентської молоді»; та ін. Але, як зазначає О. Шиян [21] нормативно-правова база державної освітньої політики з питань забезпечення здорового способу життя ще не є остаточно сформованою і такою, яка б повністю регламентувала здоров'я-

збережувальну діяльність в означеній сфері відповідними законодавчими або іншими нормативними документами. Однак, позитивним є те, що пріоритети цієї діяльності в Україні загалом збігаються з міжнародними пріоритетами в цій сфері [18].

В той же час результати різноманітних досліджень свідчать про наявну тенденцію погіршення показників здоров'я дітей та підлітків в Україні [10, 141 – 144]. Спостерігається кількісне зростання функціональних розладів, гострої та хронічної соматичної захворюваності, вроджених вад розвитку, синдрому дезадаптації, морфофункціональних відхилень, зростає число дітей інвалідів. Викликає чималу стурбованість той факт, що збільшується кількість дітей із розладами психіки та поведінки, відповідно зменшується група здорових дітей [10, 141 – 144].

Отже, проблема подальшого існування здорової нації є актуальною і своєчасною, а її вирішення обумовлює необхідність формування здорового способу життя у підростаючого покоління, починаючи з дошкільного віку. Про те, що ситуація зі станом здоров'я на державному рівні зумовлена перш за все відсутністю необхідних знань про здоров'я і здоровий спосіб життя йдеться у багатьох наукових дослідженнях: О. Жабоскрицької [9], В. Оржеховської [15], Н. Самойлової [17], О. Філіпп'євої [20]). Сказане вище висуває на перший план проблему включення здоров'я в

число життєвих цінностей дошкільників, формування у них компетентності здоров'язбереження як передумови й запоруки здорового способу життя.

Згідно Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти здоров'язбережувальна компетентність – здатність учасника освітнього процесу застосовувати в умовах конкретної ситуації сукупність здоров'язбережувальних компетенцій, дбайливо ставитися до власного здоров'я та здоров'я інших людей [16]. Аналіз сучасних досліджень українських науковців дає змогу констатувати що під поняттям здоров'язбережувальної компетентності слід розуміти характеристики, властивості людини, спрямовані на збереження фізичного, соціального, психічного та духовного здоров'я – свого та оточення [14, 87]

Здоров'язбережувальна компетентність включає певний обсяг знань про здоров'я та чинники його збереження, сформоване ціннісне ставлення до здоров'я, комплекс здоров'язбережувальних життєвих навичок і здатність використовувати їх у відповідних життєвих ситуаціях. Забезпечити можливість для закріплення життєвих навичок, що сприяють фізичному, соціальному, психічному і духовному здоров'ю можливо шляхом залучення дітей до різних видів активної діяльності у цілеспрямованому створеному здоров'язбережувальному середовищі.

Загальновідомо, що у розвиненому суспільстві рівень здоров'я значною мірою пов'язаний із рівнем освіти. Чим вищий освітній рівень певного соціального середовища, тим кращі, як правило, у ньому узагальнені показники здоров'я. Звідси випливає, що завдання збереження й зміцнення здоров'я потрібно розв'язувати, насамперед, педагогічними засобами, при цьому, освіта в аспекті здоров'язбереження розуміється комплексно: і як надання інформації, і як навчання методів, прийомів і навичок здорового способу життя, і як виховання в душі безумовного пріоритету цінностей індивідуального і громадського здоров'я в усіх його проявах, сферах, рівнях [6, 94].

Формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку можливе за умови наявності відповідного рівня професійної компетентності вихователя у сфері здоров'язбереження і організації системи профілактично-оздоровчих заходів. В даному контексті особливої актуальності набуває проблема формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вихователів ще на етапі фахової підготовки, що забезпечуватиме мотиваційну, ціннісну та діяльнісну спрямованість власної професійно-практичної діяльності на збереження та зміцнен-

ня здоров'я. В розрізі даного питання нам імпонує визначення Н. Башавець, яка під здоров'язбережувальною компетентністю розуміє високий рівень майстерності виконання особистістю здоров'язбережувальної діяльності, що характеризується глибоким знаннями щодо збереження та зміцнення здоров'я, можливість вільного володіння здоров'язбережувальною діяльністю та відповідними компетенціями. Вона супроводжується переконаністю у важливості організації власних здоров'язбережувальних дій [3, 120 – 121].

Різним аспектам досліджуваної проблеми було присвячено наукові праці та посібники. Питанню формування здорового способу життя дітей і молоді присвятили свої праці О. Вакуленко, В. Васильєв, Г. Голобородько, О. Дубогай, В. Зайцев, В. Касаткін, Т. Кириченко, Ю. Лісіцин, С. Свириденко, Л. Сущенко, Н. Хоменко та ін. Сьогодні у цьому напрямку продовжують працювати вітчизняні та зарубіжні вчені, серед яких слід відзначити: Г. Апанасенко, В. Войтенко, І. Гундаров, В. Куліков, І. Муравов, В. Петленко, Л. Попова та ін.

Медико-біологічні особливості зміцнення здоров'я підрастаючого покоління розглядають у своїх працях М. Амосов, Г. Апанасенко, І. Аршавський, В. Волков, Т. Данилюк, Л. Звиняковський, М. Саричев та ін.

Проблеми формування здорового способу життя школярів в освітньому процесі цікавили таких науковців як Т. Баєва, Б. Брилін В. Білик, О. Гауряк, А. Герасимчук, А. Гужаловський, С. Ігнатенко, В. Кузьменко, С. Лапаєнко, Т. Лясота, В. Лисяк, О. Маркова, К. Палієнко, В. Рева, С. Свириденко В. Солнцева, С. Страшко, О. Жабокрицька, М. Шарапа, І. Шеремет та ін.

Проблеми використання здоров'язбережувальних технологій у системі освіти досліджують Т. Бойченко, Н. Денисенко, А. Міт'яєва, В. Єфімова, М. Смірнов, М. Степанова, Л. Тіхомірова, І. Чупаха та ін.

Питання формування здоров'язбережувального освітнього середовища через реалізацію здоров'язбережувальних освітніх технологій в навчально-освітньому процесі досліджували: Л. Антонова, І. Борисова, Е. Вайнер, Л. Вашлаєва, Ю. Науменко, С. Оржеховська, Т. Паніна, О. Петров, А. Севрук, В. Серіков та ін.

Проблемі створення освітнього середовища, що сприяє збереженню та зміцненню здоров'я дітей, присвячені наукові праці М. Башмакова, Я. Берегового, Л. Бережної, В. Ільченка, С. Дудка, В. Ковалько, М. Малашенка, А. Маджуги, П. Матвієнка, Н. Міллер, А. Морозової, С. Омельченко, О. Підгорної, Н. Рилової, Г. Спиченка, М. Степанової та ін.

Серед сучасних досліджень заслуговують на увагу роботи українських учених: О. Аксьонової, Т. Андрющенко, Г. Беленької, О. Богініч, Е. Вільчовського, О. Денисенко, Т. Книш Л. Лихолід Л. Лохвицької, С. Лупінович М. Машовець. Л. Мельник А. Михайліченко А. Музироваї, В. Нестеренко, Л. Швецової та зарубіжних дослідників: Л. Волошиної, О. Кабачек, Е. Казіна, А. Кузнецової, С. Мамулова, Д. Соколова, С. Стівенсона, у наукових працях яких висвітлено шляхи здоров'язбереження і здоров'яформування у дітей дошкільного віку.

Водночас, в межах означеної нами теми, нас більше цікавлять дослідження зарубіжних та вітчизняних учених щодо проблеми формування готовності майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності з дошкільниками. Теоретичний аналіз вищезазначених досліджень передбачає тлумачення сутності базових понять з досліджуваної теми: «готовність», «готовність до діяльності», «професійна готовність», «здоров'язбережувальна діяльність», «компетентність»

Категорію готовності сьогодні активно досліджують у зв'язку зі співвіднесенням її з процесом формування і становлення майбутніх спеціалістів для різних галузей професійної діяльності. Крім того, готовність як потенційний стан особистості професійно підготовленого спеціаліста розглядається і як теоретична проблема, і як практично орієнтований підхід [2, 79-81].

Поняття «готовність» є предметом дослідження вітчизняних учених (як психологів так і педагогів). Семантичний аналіз поняття «готовність» варто розпочати з визначення В. Даля «готова (про людину), та що приготувалася, така, що зібралася зовсім, що пристосувалася до чогось; яка може та бажає виконувати. Готуватися, збиратися, знаряджатися, налаштовуватися на щось. Готовність же – стан чи властивість готового» [7].

Професійна готовність є результатом процесу підготовки до майбутньої педагогічної діяльності. В аспекті досліджуваної проблеми заслуговують на увагу наукові розвідки вчених, що стосуються фахової підготовки педагогів та їхньої готовності до професійної діяльності, зокрема: Г. Беленької, Л. Бірюк, А. Богуш, М. Вакуліної, К. Дурай-Новакової, М. Дьяченко, І. Єрмакової, Л. Кандинович, Н. Кузьміної, Н. Луцан, Г. Нессен, Є. Панько, Л. Сохань та ін.

У професійній освіті формування готовності до професії науковці вважають кінцевим результатом професійної підготовки майбутніх фахівців. Воно відбувається в процесі професійної підготовки. Огляд словникових визначень дає змогу дійти висновку про те, що термін

«підготовка» збагачує поняття «готовність»: підготовку до професії розглядають як процес формування готовності до неї, а готовність – як результат професійної підготовки. При цьому передбачається, що якість готовності фахівця багато в чому визначається якістю його професійної підготовки. Поняття «підготовка» і «готовність» розглядаються більшістю науковців як взаємопов'язані та взаємозумовлені. Так, В. Ковальов під підготовкою розуміє «динамічний процес, кінцевою метою якого є формування такої професійної якості, як готовність», а на думку К. Дурай-Новакової, професійна підготовка до практичної діяльності – це не що інше, як формування готовності до неї [8].

Серед дискусійних питань, пов'язаних з поняттям «готовність», у наукових дослідженнях останніх років спостерігається тенденція розкриття вченими сутності поняття «готовність до діяльності» через зміст поняття «компетентність». Це пов'язане з тим, що зміст поняття «готовність» охоплює як психологічну готовність, що є базою та стійкою платформою діяльності, так і практичну (професійну) готовність для застосування всіх знань і вмінь.

В. Болотовим та В. Сериковим поняття «компетентність» трактується як спосіб існування знань, умінь, освіченості, що сприяє особистісній самореалізації, знаходженню особистістю свого місця в суспільстві, в результаті чого освіта постає як високо мотивована, особистісно-орієнтована, що забезпечує максимальну затребуваність особистісного потенціалу, визнання особистості оточенням й усвідомлення нею власної значущості [4, 8 – 14].

Компетентність педагогічна (в перекладі з нім. kompetenz, франц. competence, лат. com-petens – відповідний, здібний) – високий рівень володіння складниками теоретичної й практичної готовності до педагогічної діяльності, характеристика професіоналізму вчителя. Педагогічна компетентність містить й інші компоненти: індивідуальний стиль педагогічної діяльності, творчий підхід до неї, розвинену педагогічну рефлексію [14].

Ми погоджуємося з науковцями (І. Бех, О. Дубасенюк, В. Лозова, Н. Ничкало, С. Подмазін, О. Пруцакова, В. Сериков та ін.), що компетентність – це рівень готовності до діяльності в певній сфері, ступінь оволодіння знаннями, способами діяльності, необхідними для прийняття правильних та ефективних рішень; компетентності – змістовні узагальнення теоретичних та емпіричних знань, представлених у формі понять, принципів, смислоутворювальних положень; багатофункціональні, міжпредметні й трансдисциплі-

нарні компетенції називаються базовими; до них належать: загальнонаукові, соціально-економічні, цивільно-правові, інформаційно-комунікаційні, політехнічні, загальнопрофесійні компетентності.

Особливу значущість для нашого дослідження мають роботи науковців, у яких ґрунтовно висвітлено процес підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти і його результат – готовність чи фахова компетентність, зокрема: фахова підготовка майбутніх вихователів до фізичного виховання дітей дошкільного віку (Ю. Коваленко, С. Петренко, О. Шовкопляс та ін.); робота в сім'ях (А. Залізник, Н. Ковалевська та ін.); використання комп'ютерних технологій (С. Дяченко, І. Мардарова, О. Чекан та ін.); прогностична діяльність (Н. Давкуш); творча професійна діяльність (С. Гаврилюк, Н. Голота, Л. Загородня, О. Листопад, В. Любива, Л. Макрідіна, О. Попович, О. Семенов та ін.); навчання іноземної мови дітей дошкільного віку (І. Мордоус, Т. Шкваріна та ін.); екологічне виховання дошкільників (О. Вашак, Т. Науменко, В. Нестеренко та ін.) [13].

Питання, що стосуються реалізації компетентнісного підходу в освітній галузі, зокрема компетентності здоров'язбереження як важливої складової ключових компетентностей майбутнього педагога в цілому, були предметом наукових пошуків І. Анохіна, Д. Вороніна, І. Зімньої, Г. Мешка, В. Омеляненка, В. Сергієнка, Н. Тамарської та ін. В роботах учених закладено основи для розуміння здоров'язбережувальної компетентності як інтегральної якості особистості, яка впливає як на професійну, так і на особистісну складові життєдіяльності людини.

Нам особливо імпонують думки І. Анохіна (здоров'язбережувальна компетентність як «готовність самостійно вирішувати завдання, пов'язані з підтримкою, зміцненням та збереженням здоров'я, як свого, так і оточуючих» [1]), Н. Тамарської (суть поняття «здоров'язбережувальна компетентність» проявляється у проведенні профілактичних заходів і застосуванні здоров'язбережувальних технологій людьми, що знають закономірності процесу здоров'язбереження» [19]) та Д. Вороніна (зокрема, Д. Воронін зазначає, що «здоров'язбережувальна компетентність передбачає не тільки медично-валеологічну інформативність, але й застосування здобутих знань на практиці, володіння методиками зміцнення здоров'я й запобігання захворюванням. Формування спрямованості мислення на збереження й зміцнення здоров'я, на думку вченого, це – невід'ємний компонент здоров'язбережувальної компетентності педагогів» [5, 25 – 28]).

Коротко зупинимося на розкритті змістового наповнення понять «діяльність», «здоров'я-

збережувальна діяльність». Так, К. Крутій, О. Фунтікова під терміном «діяльність» розуміють «спосіб буття людини в довкіллі, здатність вносити в діяльність зміни. Основні компоненти діяльності: мета, відповідно до якої перетворюється предмет в об'єкт, на який спрямовано діяльність; засіб реалізації мети; результат – є природа й суспільство, а її загальним наслідком – олюднена природа» [12].

Здоров'язбережувальна діяльність та її функції в процесі формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів були предметом наукових пошуків Н. Кравчук. Дослідниця пропонує наступне визначення терміну: «здоров'язбережувальна діяльність» – це категорія, що характеризує вид діяльності людини, яка спрямована на формування, збереження та зміцнення здоров'я як свого власного, так і інших людей, формування культури здоров'я, екології здоров'я, цілісної (холістичної) формули здорового способу життя, а також здатність вносити зміни в довкілля, спосіб власного життя та оточуючих людей, використовуючи та поєднуючи оптимальні методи навчання і виховання та вміння прогнозувати очікуваний результат [11].

Теоретичний аналіз джерельної бази засвідчує, що науковцями у вітчизняній та зарубіжній освітній теорії й практиці досліджувалися різні аспекти підготовки майбутніх вихователів до багатьох видів діяльності, але проблема формування готовності майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності з дошкільниками не була предметом спеціального педагогічного дослідження.

Існуючі наукові надбання лише фрагментарно розкривають окремі аспекти формування готовності майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності з дошкільниками, не торкаючись при цьому її у цілому.

Однак, критичний аналіз сучасного стану розробки нашої проблеми та *теоретичних* підходів у вітчизняній та зарубіжній освітній теорії й практиці щодо тлумачення сутності понять «готовність», «готовність до діяльності», «професійна готовність», «здоров'язбережувальна діяльність», «компетентність» дає нам змогу уточнити основну дефініцію дослідження (у межах нашого дослідження) у такій редакції: «формування готовності майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності з дошкільниками це професійна підготовка у вищій школі, мета якої полягає в набутті майбутніми вихователями певного рівня спеціальних педагогічних знань, умінь і навичок, розвитку педагогічних здібностей, особистісних професій-

них якостей, які на ґрунті стійкої педагогічної мотивації дозволять їм забезпечити формування у дітей дошкільного віку здоров'язбережувальної компетентності».

Стаття не вичерпує розв'язання всіх аспектів проблеми формування готовності майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності з дошкільниками.

Подальшої розробки потребує питання розкриття й обґрунтування змісту, форм і методів формування готовності майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності з дошкільниками, що і становить перспективу подальших наукових розвідок.

Список використаних джерел

1. Анохина И. А. Приобщение дошкольников к здоровому образу жизни : методические рекомендации. Ульяновск, 20-2007. 80 с.
2. Антоненко О. В. Формування готовності майбутніх учителів фізичного виховання до роботи в сучасній загальноосвітній школі. *Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту*. 2006. № 10. С. 79 – 81
3. Башавець Н. А. Здоров'язбережувальна компетентність майбутнього фахівця як основа його культури. *Наука і освіта*. 2013. № 1 – 2. С. 120 – 121.
4. Болотов В. А., Сериков В. В. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе. *Педагогіка*. 2003. № 10. С 8 – 14
5. Воронін Д. Є. Здоров'язберігаюча компетентність студента в соціально-педагогічному аспекті. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2006. № 2. С. 25 – 28.
6. Гаркуша С. В. Формування готовності майбутніх фахівців фізичного виховання до використання здоров'язбережувальних технологій: теоретико-методичний аспект : монографія. Чернігів, 2014. 392 с. С. 94
7. Даль В. *Толковый словарь живого великорусского языка*: Т. 1-4. Москва, 1981 699 с.
8. Дурай-Новакова К. М. Формирование профессиональной готовности к педагогической деятельности. Москва, 1983. 356 с. С. 131
9. Жабокрицька О. В. Педагогічні умови виховання основ здорового способу життя підлітків у позакласній діяльності : дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.07 Київ, 2003. 260 с
10. Загородній В. В. Сучасні проблеми здоров'я дитячого населення шкільного віку та шляхи її вирішення. *Вісник Чернівецького національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка*. Вип. 129. Том 3. Серія : Педагогічні науки : Збірник. Чернігів, 2015. С. 141 – 144
11. Кравчук Н. П. Здоров'язбережувальна діяльність та її функції в процесі формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. *Наукове мислення*. Умань, 2019. URL: <http://paukam.triada.in.ua/index.php/18-pedagogika/24-zdorov-yazberezhivalna-diyalnist-ta-jiji-funktsiji-v-protsesi-formuvannya-zdorov-yazberezhivalnoji-kompetentnosti-majbutnikh-vikhovateliv-doshkilnikh-navchalnikh-zakladiv> (дата звернення: 13.08.2019)
12. Крутий К. Л. *Дошкільна освіта : словник-довідник: понад 1000 термінів, понять та назв*. Запоріжжя, 2010. 324 с.
13. Любива В. В. Формування готовності майбутніх фахівців дошкільної освіти до творчої самореалізації у професійній діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Глухів, 2018. 300 с.
14. Овчарук О. В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: *Бібліотека з освітньої політики*. Київ, 2004. 112 с, С. 87
15. Оржеховська В. М. Превентивна педагогіка: Науково-методичний посібник. АПНУ, Інститут проблем виховання. Ізмаїл, 2006. 263 с.
16. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» від 23 листопада 2011 р. № 1392. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF> (дата звернення: 13.08.2019)
17. Самойлова Н. В. Розвиток валеологічної компетентності студентів у процесі навчання безпеки життєдіяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Харків, 2011. 19 с
18. Ст. 356. Здоров'є-21: Основы политики достижения здоровья для всех в Европейском регионе ВОЗ: введение *Цивільний кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV. Відом. Верховної Ради України*. 2003. № 40 – 44. Копенгаген, 1998. № 5
19. Тамарская Н. В. Управление учебно-воспитательным процессом в классе (здоровьесберегающий аспект) : Учебно-методическое пособие для учителя. Калининград, 2002. 31 с.
20. Філіпп'єва О. А. Підготовка майбутніх учителів до валеологічного виховання молодших школярів : метод. посіб. Херсон, 2006. 100 с
21. Шиян О. Нормативно-правове забезпечення державної освітньої політики щодо здорового способу життя молоді. *Національна академія державного управління при Президентові України* URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-01\(1\)/Shiyan.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-01(1)/Shiyan.pdf) (дата звернення: 13.08.2019)

References

1. Anokhyna, Y. A. (2007) Pryobshchenye doshkolnykov k zdorovomu obrazu zhyzny : metodycheskye rekomendatsyy [Introduction of preschoolers to a healthy lifestyle : guidelines] Ulyanovsk [in Russian].
2. Antonenko, O. V. (2006) Formuvannya hotovnosti maibutnikh uchyteliv fizychnoho vykhovannia do roboty v suchasni zahalnoosvitnii shkoli. Pedagogika, psykholohiia ta med.-biol. probl. fiz. vykhovannia i sportu. [Formation of physical education future teachers' readiness to work in a modern secondary school. Pedagogy, psychology and med.-biol. problems. of physical education and sports] Kyiv [in Ukrainian].
3. Bashavets, N. A. (2013) Zdoroviazberezhivalna kompetentnist maibutnoho fakhivtsia yak osnova yoho kultury. [Health saving competence of the future specialist as the basis of his culture] Science and education. Kyiv [in Ukrainian].
4. Bolotov, V. A. (2003) Kompetentnostnaia model: ot ydey k obrazovatelnoi prohramme [Competence model: from idea to educational program] Pedagogy. [in Russian].

5. Voronin, D. Ye. (2006) Zdoroviazberihaiucha kompetentnist studenta v sotsialno-pedahohichnomu aspekti. Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu. [Health-saving competence of the student in the socio-pedagogical aspect] Pedagogy, psychology and medico-biological problems of physical education and sport. Kyiv [in Ukrainian].
6. Harkusha, S. V. (2014) Formuvannia hotovnosti maibutnikh fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia do vykorystannia zdoroviazberezhuvalnykh tekhnolohii: teoretyko-metodychnyi aspekt : monohrafiia. [Forming of physical education future specialists' readiness for using of health-saving technologies: theoretical and methodological aspect] monograph. Chernihiv [in Ukrainian].
7. Dal, V. (1981) Tolkovyyi slovar zhivogo velikorusskogo yazyika [Explanatory dictionary of the living great Russian language] Moscow [in Russian].
8. Durai-Novakova, K. M. (1983) Formirovanie profesionalnoy gotovnosti k pedagogicheskoy deyatelnosti [Forming of professional readiness for pedagogical activity] Moscow [in Russian].
9. Zhabokrytska, O. V. (2003) Pedahohichni umovy vykhovannia osnov zdorovoho sposobu zhyttia pidlitkv u pozaklasnii diialnosti : dys. ... kandydata ped. nauk: 13.00.07 [Pedagogical conditions of a healthy lifestyle bases' education of teenagers in extracurricular activities] dis. ... candidate of ped. sciences Kyiv [in Ukrainian].
10. Zahorodnii, V. V. (2015) Suchasni problemy zdorovia dytiachoho naseleння shkilnoho viku ta shliakhy yii vyrishennia. Pedahohichni nauky [Modern problems of schoolers' health and ways of its solution] Pedagogical Sciences Collection Chernihiv [in Ukrainian].
11. Kravchuk, N. P. (2019) Zdoroviazberezhuvalna diialnist ta yii funktsii v protsesi formuvannia zdoroviazberezhuvalnoi kompetentnosti maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv. [Health saving activity and its functions in the process of health care competence of future preschool teachers' forming] Uman Retrieved from <http://naukam.triada.in.ua/index.php/18-pedagogika/24-zdorov-yazberezhuvalna-diyalnist-ta-jiji-funktsiji-v-protsesi-formuvannya-zdorov-yazberezhuvalnoji-kompetentnosti-maibutnikh-vikhovateliv-doshkilnykh-navchalnykh-zakladiv.htm> [in Ukrainian].
12. Krutii, K. L. (2010) Doshkilna osvita : slovnyk-dovidnyk: ponad 1000 terminiv, poniat ta nazv [Pre-school education : dictionary-reference: more than 1000 terms, concepts and names] Zaporizhzhia [in Ukrainian].
13. Liubyva, V. V. (2018) Formuvannia hotovnosti maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity do tvorchoi samorealizatsii u profesiinii diialnosti [Forming of preschool education future specialists' readiness for creative self-realization in professional activity] dis. ... candidate of ped. sciences Hlukhiv [in Ukrainian].
14. Ovcharuk, O. V. (2004) Kompetentisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovyi dosvid ta ukrainski perspektyvy: Biblioteka z osvitnoi polityky [Competence approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives] Kyiv [in Ukrainian].
15. Orzhekhovska, V. M. (2006) Preventyvna pedahohika: Naukovo-metodychnyi posibnyk [Preventive pedagogy] Scientific and methodical manual Izmail [in Ukrainian].
16. Pro zatverdzhennia Derzhavnogo standartu bazovoi i povnoi zahalnoi serednoi osvity» vid 23 lystopada 2011 r. № 1392 [About the approval of the State standard of basic and complete General secondary education, November 23, 2011 No. 1392] Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF.htm> Kyiv [in Ukrainian].
17. Samoilo, N. V. (2011) Rozvytok valeolohichnoi kompetentnosti studentiv u protsesi navchannia bezpeky zhyttiediialnosti [Development of students' valeological competence in the process of life safety training] avtoref. dys. ... kand. ped. nauk. Kharkiv [in Ukrainian].
18. St. 356. Zdorove-21: Osnovy polityky dystyzhennia zdorovia dlia vseh v Evropeiskom rehyone VOZ: vvedenye Tsyvilnyi kodeks Ukrainy vid 16 sich. 2003 r. № 435-IV. Vidom. Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2003. № 40 – 44. [Policy framework for health for all in the who European region: introduction] Kopenhagen [in Russian].
19. Tamarskaia, N. V. (2002) Upravlenye uchebno-vospytatel'nykh protsessom v klasse (zdorovesberehaiushchy aspekt) [Management of educational process in the classroom (health-saving aspect)] Aid for teachers. Kaliningrad [in Russian].
20. Filippieva, O. A. Pidhotovka maibutnikh uchyteliv do valeolohichnoho vykhovannia molodshykh shkoliariv (2006) [Training of future teachers to valeological education of junior schoolchildren] method. posib. [in Ukrainian].
21. Shyian, O. (2009) Normatyvno-pravove zabezpechennia derzhavnoi osvitnoi polityky shchodo zdorovoho sposobu zhyttia molodi [Legal and regulatory support of the state educational policy in relation to healthy lifestyles of young people] Retrieved from [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-01\(1\)/Shyian.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-01(1)/Shyian.pdf) htm Kyiv [in Ukrainian].

Ольга Шовкопляс. Формирование готовности будущих воспитателей к здоровьесохраняющей деятельности с дошкольниками в отечественной и зарубежной образовательной теории и практике

В статье проанализировано современное состояние исследования проблемы формирования готовности будущих воспитателей к здоровьесохраняющей деятельности с дошкольниками в отечественной и зарубежной образовательной теории и практике. Осуществлен дефинитивный анализ основных понятий: «готовность», «готовность к деятельности», «профессиональная готовность», «здоровьесохраняющая деятельность», «компетентность».

Формирование готовности будущих воспитателей к здоровьесохраняющей деятельности с дошкольниками рассматривается как профессиональная подготовка в высшей школе, цель которой заключается в приобретении будущими воспитателями определенного уровня специальных педагогических знаний, умений и навыков, развития педагогических способностей, личностных профессиональных качеств, которые на почве устойчивой педагогической мотивации позволят им обеспечить формирование у детей дошкольного возраста здоровьесохраняющей компетентности.

Ключевые слова: готовность, готовность к деятельности, компетентность, будущие воспитатели, здоровьесохраняющая деятельность, здоровьесохраняющая компетентность, дети дошкольного возраста.

Olha Shovkopliyas. Forming future preschool teachers' readiness to health-saving activity with preschoolers in domestic and foreign educational theory and practice

The article analyzes the current state of the study of future preschool teachers' readiness to health-saving activity with preschoolers in domestic and foreign educational theory and practice. The article considers the relevance of the problem of healthy lifestyle in the younger generation forming, starting from preschool age.

Despite the considerable interest of scientists to the issues of personality's readiness for teaching, which reflect future specialists of preschool education preparation process and its result: readiness or professional competence (professional training of future preschool teachers for physical education of preschoolers – Yu. Kovalenko, S. Petrenko, O. Shovkopliyas and other; work in families – O. Zaluzniak, N. Kovalevska and other; using computer technologies – S. Diachenko, I. Mardarova, O. Chekan and other; predictive activity – N. Davkush; creative professional activity – S. Havryliuk, N. Holota, L. Zahorodnia, O. Lystopad, V. Liubyva, L. Makridina, O. Popovych, O. Semenov and other; teaching a foreign language to preschoolers – I. Mordous, T. Shkvarina and other; environmental education of preschoolers – O. Vashak, T. Naumenko, V. Nesterenko and other)), the issue of future preschool teachers' readiness forming to health-saving activity with preschoolers both in theoretical and in practical aspect remains little studied, which is manifested in the lack of a unified understanding of this phenomenon; further development requires the issue of disclosure and justification of the content, forms and methods of future preschool teachers' readiness' forming to health-saving activity with preschoolers.

The basic concepts are analyzed in article: «readiness», «readiness to activity», «health-saving activity», professional activity».

The concept «forming future preschool teachers' readiness to health-saving activity with preschoolers is considered as professional training in higher education, the purpose of which is to acquire future preschool teachers a certain level of special pedagogical knowledge, skills, development of their pedagogical abilities, personal professional qualities, which on the basis of sustainable pedagogical motivation will allow them to ensure the formation of preschoolers health-saving competence».

Key words: readiness, readiness to activity, readiness to professional activity, competence, future preschool teachers, health-saving activity, health-saving competence, preschoolers.